

EBA/GL/2017/15-rev1
(konsolidirana verzija)

29/04/2026

Smjernice

o povezanim osobama u skladu s
člankom 4. stavkom 1. točkom 39.
Uredbe (EU) br. 575/2013

1. Obveze usklađivanja i izvješćivanja

Status ovih smjernica

1. Ovaj dokument sadrži smjernice izdane na temelju članka 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010¹. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela i financijske institucije moraju ulagati napore da se usklade s ovim smjernicama.
2. Smjernice iznose EBA-ino stajalište o odgovarajućim nadzornim praksama unutar Europskog sustava financijskog nadzora ili o tome kako bi se pravo Unije trebalo primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela određena člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 na koja se smjernice primjenjuju trebala bi se s njima uskladiti tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje prakse (npr. izmjenama svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka), uključujući i u slučajevima kada su smjernice prvenstveno upućene institucijama.

Zahtjevi za izvješćivanje

3. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) 1093/2010 nadležna tijela moraju obavijestiti EBA-u o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama, odnosno o razlozima neusklađenosti do 23.04.2018.
4. U slučaju izostanka takve obavijesti unutar ovog roka EBA će smatrati da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti se dostavljaju slanjem ispunjenog obrasca koji se nalazi na internetskoj stranici EBA-e na adresu compliance@eba.europa.eu s uputom „EBA/GL/2017/15”. Obavijesti bi trebale slati osobe s odgovarajućom nadležnošću za izvješćivanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela. Svaka se promjena statusa usklađenosti također mora prijaviti EBA-i.
5. Obavijesti će biti objavljene na EBA-inoj internetskoj stranici u skladu s člankom 16. stavkom 3.

¹ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ, (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

2. Predmet, područje primjene i definicije

Predmet i područje primjene

6. Ovim smjernicama određen je pristup koji institucije, kako su definirane u članku 4. stavku 1. točki 3. Uredbe (EU) br. 575/2013, trebaju primijeniti prilikom primjene zahtjeva na svrstavanje dviju ili više osoba u „grupu povezanih osoba” jer one predstavljaju jedan rizik u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom 39. te Uredbe.

Adresati

7. Ove su smjernice upućene nadležnim tijelima koja su definirana u članku 4. stavku 2. točki (i) Uredbe (EU) br. 1093/2010 i financijskim institucijama koje su definirane u članku 4. stavku 1. Uredbe (EU) br. 1093/2010.

Definicije

8. Ako nije drukčije naznačeno, pojmovi upotrijebljeni i definirani u Uredbi (EU) br. 575/2013 i Direktivi 2013/36/EU imaju isto značenje u ovim smjernicama.

3. Provedba

Datum primjene

9. Ove smjernice primjenjuju se od 1. siječnja 2019.

Stavljanje izvan snage

10. CEBS-ove „Smjernice o implementaciji revidiranog režima velikih izloženosti”, od 11. prosinca 2009., stavljaju se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2019.

4. Grupe povezanih osoba na temelju kontrole

[Točke 11. – 15. Odjeljka 4. stavljene su izvan snage jer se njihov sadržaj sada nalazi u članku 1. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2024/1728]

5. Alternativni pristup za izloženosti središnjoj državi

16. U skladu s definicijom „grupe povezanih osoba” prema posljednjem podstavku članka 4. stavka 1. točke 39. Uredbe (EU) br. 575/2013 institucije mogu procijeniti postojanje grupe povezanih osoba posebno za svaku osobu koja je pod izravnom kontrolom središnje države ili je izravno povezana s njom („alternativni pristup”).²
17. Ista odredba omogućava djelomičnu primjenu alternativnog pristupa, posebno procjenjujući fizičke ili pravne osobe koje su pod izravnom kontrolom središnje države ili su izravno povezane s njom (vidi scenarij SD 1 u prilogu).
18. Tom se odredbom jasno propisuje i sljedeće:
- a) Središnja država uključena je u svaku grupu povezanih osoba zasebno određenu za fizičke ili pravne osobe koje su pod izravnom kontrolom središnje države ili su izravno povezane s njom (vidi scenarij SD 2 u prilogu).
 - b) Svaka grupa povezanih osoba temeljem točke (a) uključuje i osobe pod kontrolom ili povezane s osobom koja je pod izravnom kontrolom središnje države ili je izravno povezana s njom (vidi scenarij SD 3 u prilogu).
19. Kada su subjekti pod izravnom kontrolom središnje države ili izravno povezani s njom gospodarski ovisni jedan o drugom, trebaju činiti posebne grupe povezanih osoba (isključujući središnju državu) uz grupe povezanih osoba formirane u skladu s alternativnim pristupom (vidi scenarij SD 4 u prilogu).
20. U skladu s posljednjom rečenicom posljednjeg podstavka članka 4. stavka 1. točke 39. Uredbe (EU) br. 575/2013 ovaj odjeljak smjernica primjenjuje se i na jedinice područne (regionalne) ili lokalne samouprave na koje se primjenjuje članak 115. stavak 2. te Uredbe kao i na fizičke i pravne osobe pod izravnom kontrolom tih jedinica područne (regionalne) ili lokalne samouprave ili povezane s njima.

² U skladu s člankom 400. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) br. 575/2013 stavke imovine koje predstavljaju potraživanja od središnje države kojima bi se, kada ne bi bila osigurana, dodijelio ponder rizika 0 % u skladu sa standardiziranim pristupom, izuzete su od primjene članka 395. stavka 1. (ograničenje velikih izloženosti) iste uredbe.

6. Utvrđivanje međupovezanosti na temelju gospodarske ovisnosti

[Točke 21. – 30. Odjeljka 6. stavljene su izvan snage jer se njihov sadržaj sada nalazi u članku 2. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2024/1728]

7. Odnos između međupovezanosti na temelju kontrole i međupovezanosti putem gospodarske ovisnosti

[Točke 31. – 33. Odjeljka 7. stavljene su izvan snage jer se njihov sadržaj sada nalazi u članku 3. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2024/1728]

8. Procedure kontrole i upravljanja za identificiranje povezanih osoba

34. Institucije trebaju temeljito poznavati svoje klijente i odnose među svojim klijentima. Institucije trebaju također osigurati da njihovi zaposlenici razumiju i primjenjuju ove smjernice.
35. Identificiranje mogućih veza među osobama treba biti sastavni dio procesa institucije za odobravanje i praćenje kredita. Upravljačko tijelo i više rukovodstvo trebaju osigurati prikladno dokumentiranje i provedbu odgovarajućih procesa za identificiranje veza među osobama.
36. Institucije trebaju identificirati sve odnose kontrole među svojim klijentima i prikladno ih dokumentirati. Osim toga, institucije trebaju istražiti i prikladno dokumentirati sve potencijalne gospodarske ovisnosti među svojim klijentima. Institucije trebaju poduzeti razumne mjere i upotrijebiti lako dostupne informacije za identificiranje tih veza. Ako, na primjer, institucija dozna da druga institucija smatra osobe međusobno povezanimi (npr. zbog postojanja javnog registra), i ona treba uzeti tu informaciju u obzir.
37. Naponi koje institucije ulažu u istraživanje gospodarskih ovisnosti među svojim klijentima trebaju biti razmjerni veličini izloženosti. Stoga institucije trebaju nadopuniti svoje istraživanje opsežnim istraživanjem svih vrsta „mekih informacija“, kao i informacija koje se ne odnose samo na klijente institucije, u svim slučajevima gdje zbroj svih izloženosti prema jednoj pojedinačnoj osobi premašuje 5 % osnovnog kapitala.³
38. Radi procjene obveze grupiranja na temelju kombinacije odnosa kontrole i gospodarske ovisnosti institucije trebaju prikupiti informacije o svim subjektima koji čine lanac širenja financijske zaraze. Institucije možda neće biti sposobne identificirati sve osobe koje čine jedan rizik ako postoje međupovezanosti koje proistječu iz subjekata koji nisu u poslovnom odnosu s institucijom i stoga su nepoznate instituciji (vidi scenarij Mm 1 u prilogu). Ipak, ako institucija dozna za međupovezanosti putem subjekata koji nisu njezini klijenti, treba se koristiti tim informacijama pri ocjenjivanju povezanosti.
39. Procedure kontrole i upravljanja za identificiranje povezanih osoba trebaju se periodički preispitivati kako bi se osigurala njihova primjerenost. Osim toga, institucije trebaju pratiti promjene međupovezanosti, barem u okviru svoje periodičke revizije kredita i kada se planira značajno povećanje kredita.

³ Taj prag odnosi se na osnovni kapital institucije za potrebe primjene ovih smjernica na pojedinačnoj osnovi. Prag se odnosi na osnovni kapital grupe kojoj institucija pripada za potrebe primjene ovih smjernica na potkonsolidiranoj ili konsolidiranoj osnovi.

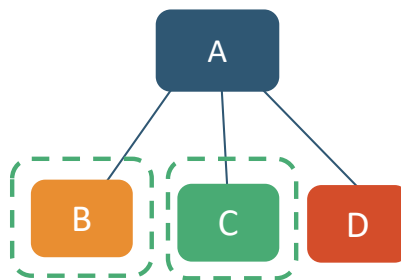
Prilog: Ilustracije

Scenariji u ovom prilogu ilustriraju primjenu smjernica na grupe povezanih osoba koje odgovaraju definiciji iz članka 4. stavka 1. točke 39. Uredbe (EU) br. 575/2013 s gledišta izvještajne institucije.

Grupe povezanih osoba na temelju kontrole

Scenarij C 1: Izniman slučaj (ne postoji jedan rizik unatoč postojanju kontrole)

Izvještajna institucija ima izloženosti prema svim subjektima prikazanim u nastavku (A, B, C i D). Subjekt A ima kontrolu nad subjektima B, C i D. Društva kćeri B, C i D subjekti su posebne namjene.

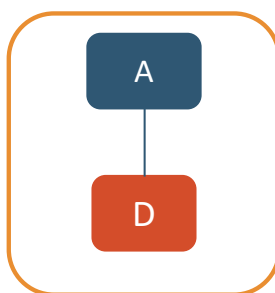
Kako bi se ocijenilo da ne postoji jedan rizik, unatoč postojanju odnosa kontrole, izvještajna institucija treba ocijeniti najmanje sve sljedeće elemente u odnosu na svaki subjekt posebne namjene (subjekte B, C i D u ovom scenariju):

- i) Izostanak gospodarske međuovisnosti ili bilo kojeg drugog faktora koji bi mogao ukazivati na značajnu pozitivnu korelaciju između kreditne kvalitete matičnog društva A i kreditne kvalitete subjekta posebne namjene (B, C ili D). Među ostalim faktorima, potencijalno oslanjanje na matično društvo A kao izvor financiranja i neki kriteriji koji sprečavaju dekonsolidaciju subjekta posebne namjene ili prestanak priznavanja sekuritizirane imovine temeljem važećih računovodstvenih pravila moraju se ocijeniti kao potencijalni znakovi značajne pozitivne korelacije.
- ii) Specifična priroda subjekta posebne namjene, posebno činjenica da ne ulazi u stečajnu masu (na temelju članka 300. stavka 1. Uredbe (EU) br. 575/2013) – u smislu da postoje učinkovite odredbe koje osiguravaju da imovina subjekta posebne namjene nije dostupna vjerovnicima matičnog društva A u slučaju njegove insolventnosti – i ako se dužnički vrijednosni papiri koje je izdao subjekt posebne namjene obično odnose na imovinu koju čine obveze trećih osoba.

iii) Strukturno poboljšanje kod sekuritizacije i razdvajanje obveza subjekta posebne namjene od obveza matičnog društva A, kao što je postojanje odredbi u dokumentima o transakcijama kojima se osigurava kontinuitet pružanja usluga i poslovanja.

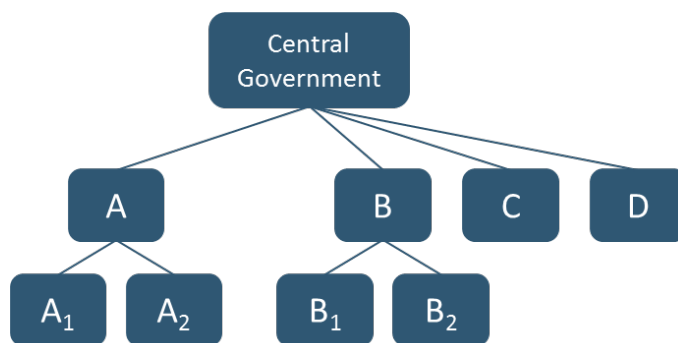
iv) Usklađenost s odredbama članka 248. Uredbe (EU) br. 575/2013 u odnosu na tržišne uvjete.

Nakon što se procijene svi ti elementi, izvještajna institucija mogla bi zaključiti da, na primjer, društva kćeri B i C ne čine jedan rizik s matičnim društvom A. Posljedično, izvještajna institucija treba smatrati da se grupa povezanih osoba sastoji samo od osoba A i D. Institucija treba sveobuhvatno dokumentirati te procjene i svoje zaključke.

Alternativni pristup za izloženosti središnjoj državi

Radi ilustriranja mogućih scenarija rabi se sljedeći opći scenarij: središnja država izravno kontrolira četiri pravne osobe (A, B, C i D). Sami subjekti A i B imaju izravnu kontrolu nad po dva društva kćeri (A₁/A₂, B₁/B₂). Izvještajna institucija ima izloženost prema središnjoj državi i svim prikazanim subjektima.

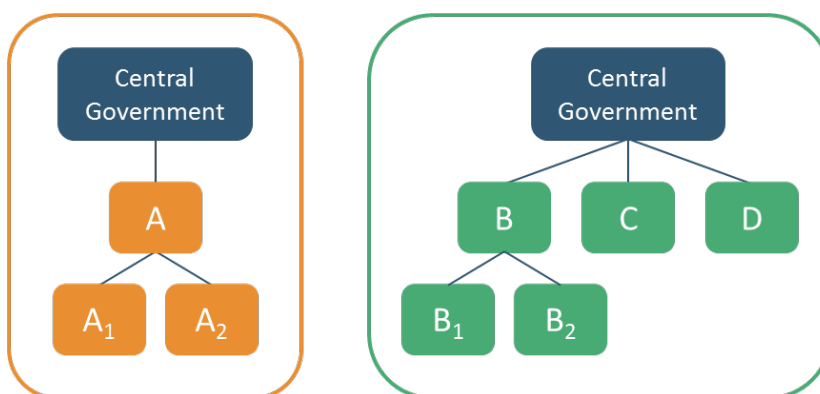

Central Government

Središnja država

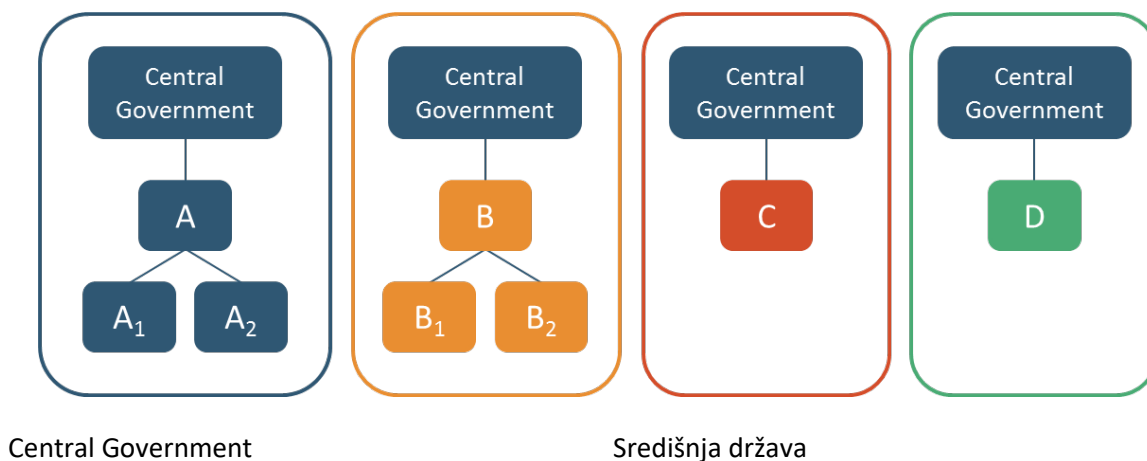
Scenarij SD 1: Alternativni pristup – djelomična primjena

Izvještajna institucija može izolirati samo jednu grupu („središnja država / A / svi subjekti koje A kontrolira ili koji ovise o A”) i zadržati opći tretman za ostatak („središnja država / B, C i D / svi subjekti koje B kontrolira ili koji ovise o B”):

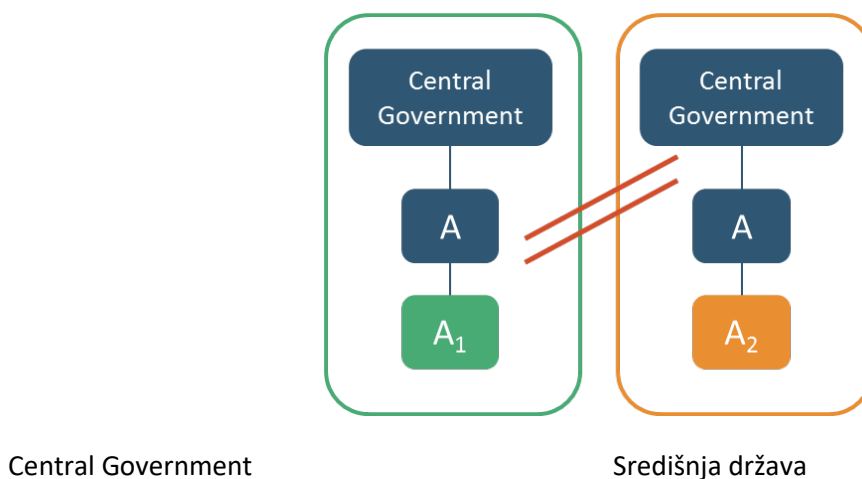

Central Government

Središnja država

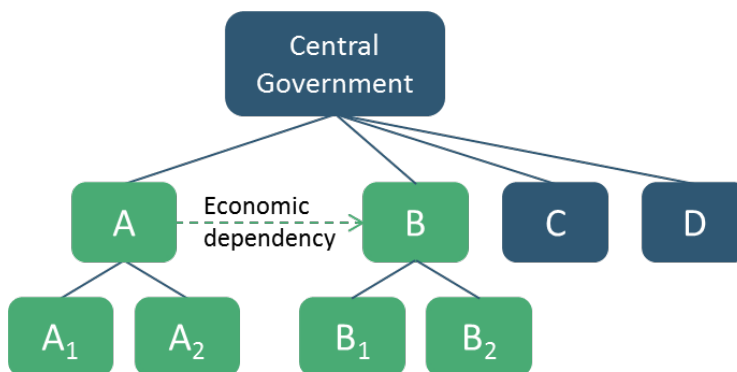
Scenarij SD 2: Alternativni pristup – primjena na sve izravno ovisne subjekte

Scenarij SD 3: Alternativni pristup – primjena na „prvu/dругu razinu”, ne niže

U scenarijima SD1 i SD2 subjekti A, B, C i D čine „drugu razinu”, tj. razinu neposredno ispod središnje države („prve razine”). Tu je moguće izoliranje iz zajedničke grupe povezanih osoba. Ipak, subjekti A₁, A₂, B₁ i B₂ tek su neizravno povezani sa središnjom državom. Izoliranje na njihovoj razini nije moguće (npr. i A₁ kao i A₂ trebaju se uključiti u grupu „središnja država / A”):

Scenarij SD 4: „Horizontalne veze” na „drugoj razini”

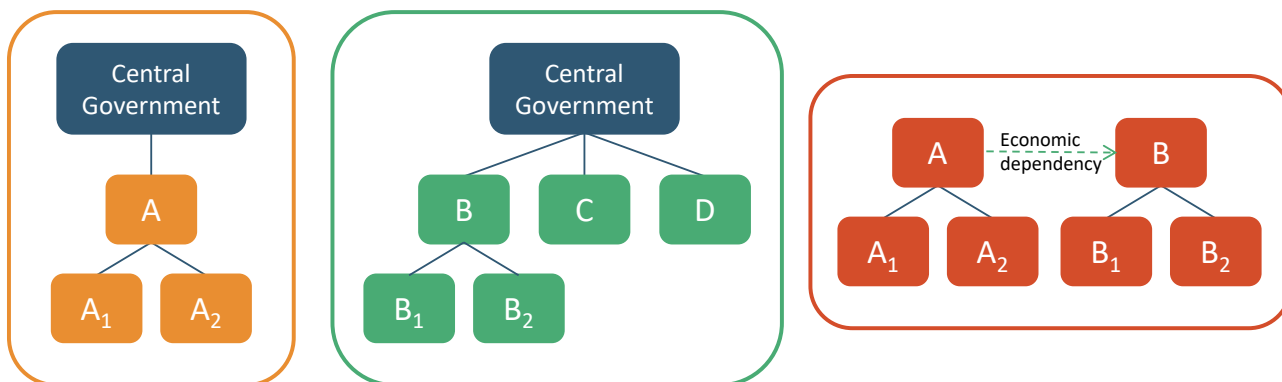
Kao varijacija prethodnog općeg scenarija, subjekti A i B gospodarski su ovisni (poteškoće u pogledu plaćanja za B bile bi zarazne za A):

Central Government
Economic dependency

Središnja država
Gospodarska ovisnost

Pretpostavljajući da izvještajna institucija samo djelomično primjenjuje alternativni pristup, kako je prethodno opisano u scenariju SD 1, treba razmotriti sljedeće grupe povezanih osoba:

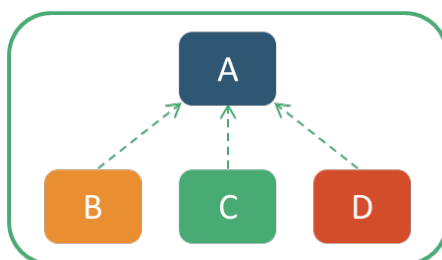
Central Government
Economic dependency

Središnja država
Gospodarska ovisnost

Utvrđivanje međupovezanosti na temelju gospodarske ovisnosti

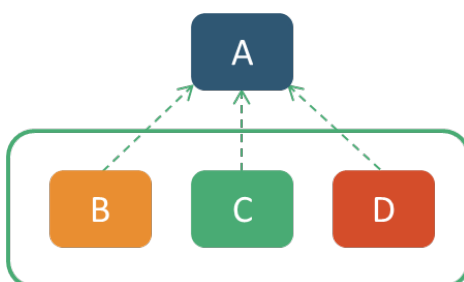
Scenarij E1: Glavni slučaj

Izveštajna institucija ima izloženosti prema svim subjektima prikazanim u nastavku (A, B, C i D). B, C i D gospodarski se oslanjaju na A. Stoga je A osnovni faktor rizika u svim slučajevima. Institucija mora formirati jednu sveobuhvatnu grupu povezanih osoba, a ne tri pojedinačne. Nije važno to što ne postoji ovisnost između B, C i D.

Scenarij E 2: Varijacija glavnog slučaja (nema izravne izloženosti prema izvoru rizika)

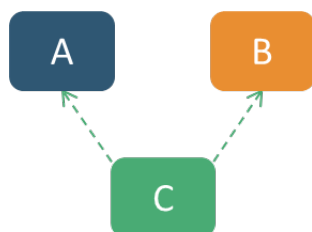
Obveza grupiranja postoji čak i ako izveštajna institucija nema izravnu izloženost prema A, ali joj je poznata gospodarska ovisnost svake osobe (B, C i D) o A. Ako su eventualne poteškoće u plaćanju koje ima A zarazne za B, C i D, sve će one imati poteškoće u pogledu plaćanja ako A pogode financijski problemi. Stoga je potrebno tretirati ih kao jedan rizik.

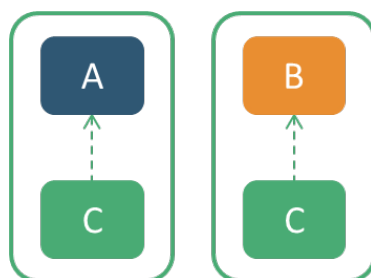
Kao u scenariju E 1, nije važno to što ne postoji ovisnost između B, C i D. A uzrokuje obvezu grupiranja premda on sam nije klijent i stoga nije dio grupe povezanih osoba.

Scenarij E 3: Preklapanje grupa povezanih osoba

Ako je subjekt gospodarski ovisan o dvama drugim subjektima (ili više njih) (imajte na umu da poteškoće u plaćanju jednog od ostalih subjekata (A ili B) mogu biti dovoljne da dovedu do toga da se C nađe u teškoćama),

mora biti uključen u grupe povezanih osoba obaju (svih takvih) subjekata:

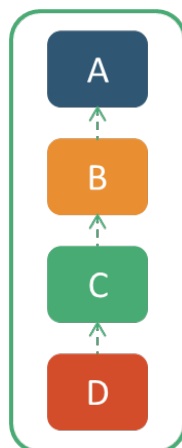
Argument da će izloženost prema C biti dvostruko obračunata nije valjan jer se izloženost prema C smatra jednim rizikom u dvije zasebne grupe.

Ograničenje velike izloženosti primjenjuje se zasebno (tj. granica se primjenjuje jednom na izloženosti prema grupi A/C i jednom na izloženosti prema grupi B/C).

Kako nema ovisnosti između A i B, nije potrebno formiranje sveobuhvatne grupe (A + B + C).

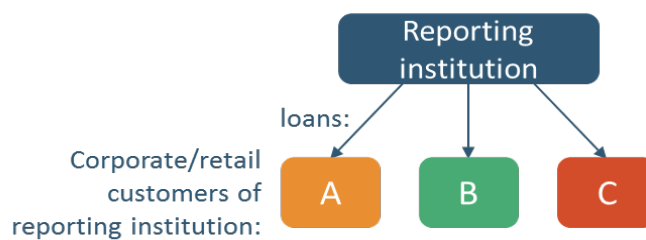
Scenarij E 4: Lanac ovisnosti

U slučaju „lanca ovisnosti” sve subjekte koji su gospodarski ovisni (čak i ako je ovisnost samo jednosmjerna) treba tretirati kao jedan rizik. Ne bi bilo prikladno formirati tri pojedinačne grupe (A + B, B + C, C + D).

Scenarij E 5: Izvještajna institucija kao izvor financiranja (nema obveze grupiranja)

U sljedećem scenariju izvještajna institucija jedini je pružatelj sredstava za tri klijenta. Ona nije „vanjski izvor financiranja” koji povezuje tri osobe i ona je izvor financiranja koji obično može biti zamijenjen.

Reporting institution

Loans

Corporate / retail customers of reporting institution

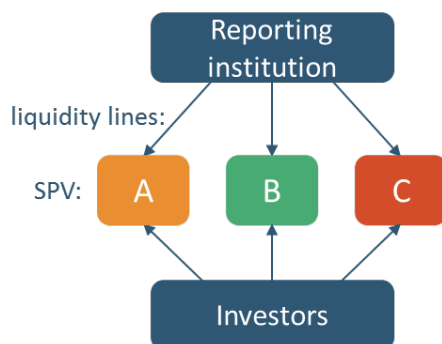
Izvještajna institucija

Kredit

Korporativni/maloprodajni klijenti izvještajne institucije

Scenarij E 6: Izvještajna institucija kao izvor financiranja (obveza grupiranja)

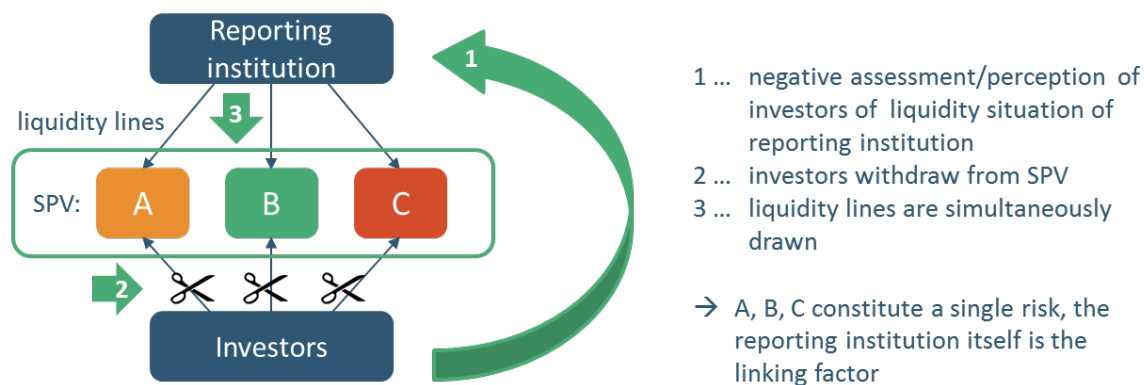
U sljedećem scenariju izvještajna institucija pružatelj je likvidnosti za tri subjekta posebne namjene ili intermedijarna društva (slične strukture):

Reporting institution
Liquidity lines
SPV
Investors

Izvještajna institucija
Linije likvidnosti
Subjekt posebne namjene
Ulagачi

U tom slučaju sama izvještajna institucija može biti izvor rizika (odnosni faktor rizika) kako je navedeno u uvodnoj izjavi 54 Uredbe (EU) br. 575/2013:⁴

Reporting institution
Liquidity lines
SPV
Investors
Negative assessment / perception of investors of liquidity situation of reporting institution
Investors withdraw from SPV

Izvještajna institucija
Linije likvidnosti
Subjekt posebne namjene
Ulagачi
Negativna procjena/percepcija ulagača u pogledu stanja likvidnosti izvještajne institucije
Ulagачi se povlače iz subjekta posebne namjene

⁴ Uvodna izjava 54 Uredbe (EU) br. 575/2013 glasi: „Pri utvrđivanju postojanja grupe povezanih osoba, a time i izloženosti koje predstavljaju jedan rizik, važno je uzeti u obzir i rizike koji proizlaze iz značajnog izvora zajedničkog financiranja koji osiguravaju sama institucija, njezina financijska grupa ili s njom povezane osobe.”

A, B, C constitute a single risk, the reporting institution itself is the linking factor

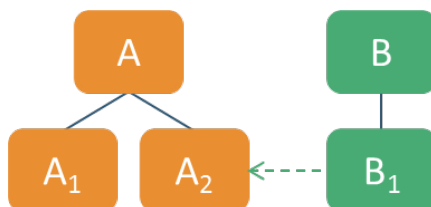
A, B, C čine jedan rizik, sama izvještajna institucija povezujući je faktor

U prethodnom scenariju nema razlike između toga jesu li linije likvidnosti izravno povezane sa subjektom posebne namjene ili odnosnom imovinom unutar subjekta posebne namjene. Ono što je bitno jest činjenica da je vjerojatno da će se linije likvidnosti koristiti istovremeno. Diversifikacija i kvaliteta imovine nisu razmatrane u ovom scenariju kao ni oslanjanje na ulagače u istom sektoru (npr. ulagači na tržištu komercijalnih zapisa osiguranih imovinom) jer jedan rizik nastaje upotrebom sličnih struktura i oslanjanjem na obveze jednog izvora (tj. izvještajne institucije kao inicijatora i sponzora subjekata posebne namjene).

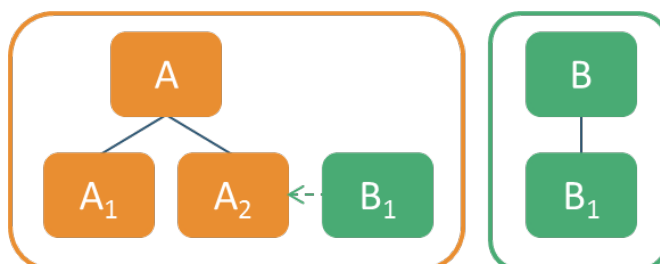
Odnos između međupovezanosti na temelju kontrole i međupovezanosti putem gospodarske ovisnosti

Scenarij C/E 1: Kombinirana pojava ovisnosti uslijed kontrole i gospodarske ovisnosti (jednosmjerna ovisnost)

U sljedećem scenariju izvještajna institucija ima izloženosti prema svim subjektima prikazanim u dijagramu u nastavku. A kontrolira A_1 i A_2 , B kontrolira B_1 . Osim toga, B_1 je gospodarski ovisan o A_2 (jednosmjerna ovisnost):

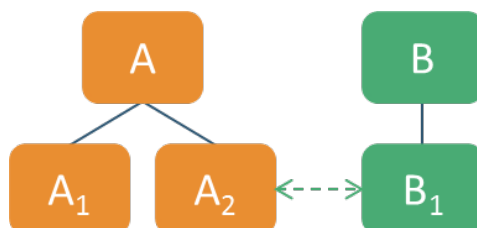
Obveza grupiranja: U ovom scenariju izvještajna institucija treba donijeti zaključak da B_1 u svakom slučaju treba uključiti u grupu povezanih osoba s A (grupa se tako sastoji od A, A_1 , A_2 i B_1) kao i s B (grupa se tako sastoji od B i B_1):

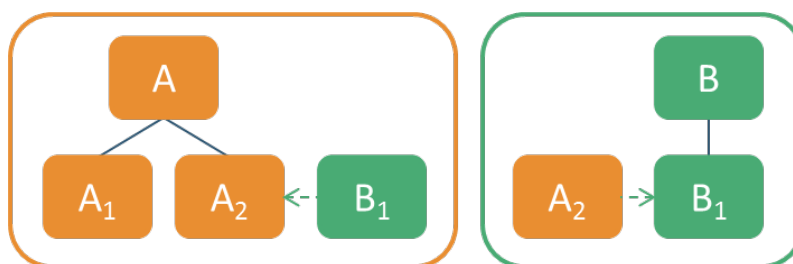
U slučaju finansijskih poteškoća za A, A_2 i konačno B_1 isto će doživjeti finansijske poteškoće zbog svoje pravne (A_2) odnosno gospodarske (B_1) ovisnosti. Formiranje triju različitih grupa ($A + A_1 + A_2$, $A_2 + B_1$, $B + B_1$) ne bi bilo dovoljno da obuhvati rizik koji proistječe iz A, zbog toga što bi B_1 , premda je ovisan o A_2 i stoga i o samom A, bio izoliran iz jednog rizika grupe A.

Scenarij C/E 2: Kombinirana pojava ovisnosti uslijed kontrole i gospodarske ovisnosti (dvosmjerna ovisnost)

U ovom scenariju gospodarska ovisnost A_2 i B_1 nije samo jednosmjerna, već je uzajamna:

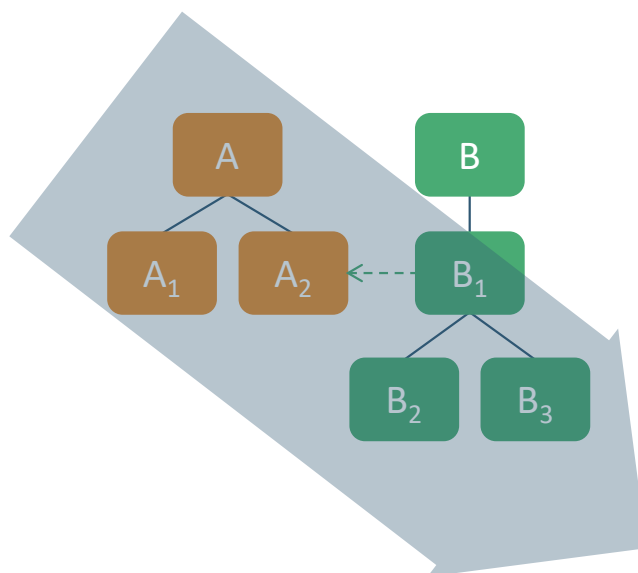

Obveza grupiranja: A_2 bi trebalo dodatno uključiti u grupu B, a B_1 bi trebalo dodatno uključiti u grupu A:

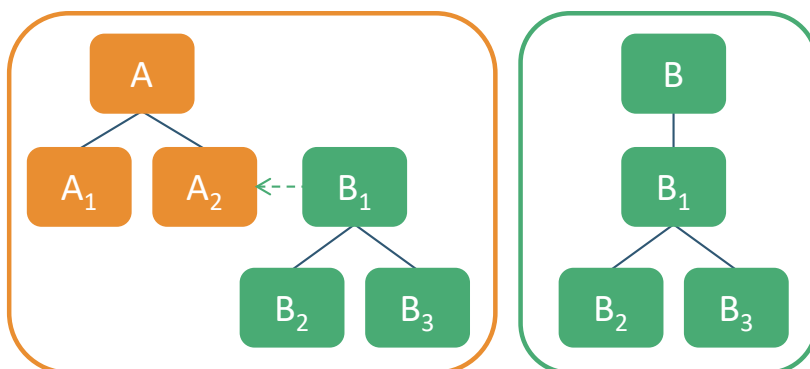

Scenarij C/E 3: Širenje zaraze prema dnu

U varijaciji prethodnog scenarija C/E 1, B₁ isto kontrolira dva subjekta (B₂ i B₃). U tom slučaju financijske poteškoće koje trpi A prenijet će se kroz A₂ i B₁ prema dnu na dva društva kćeri koje kontrolira B₁ („zaraza prema dnu”).

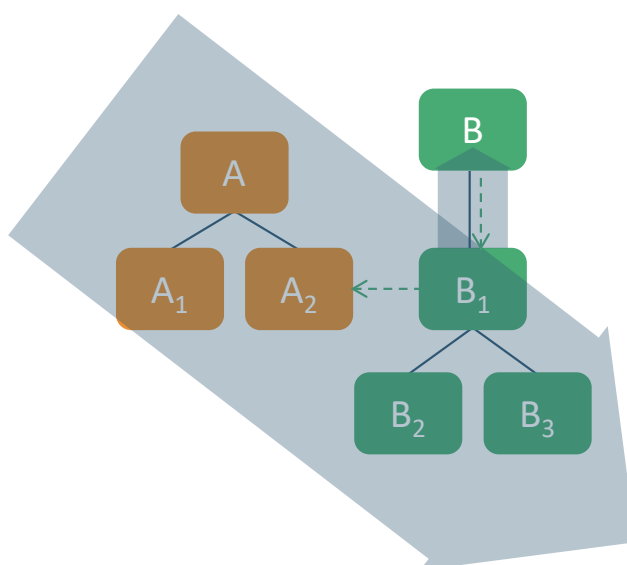

Obveza grupiranja:

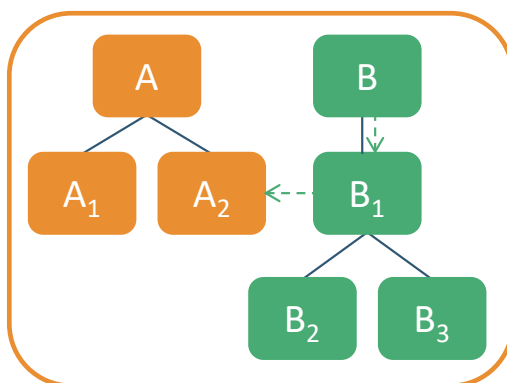

Scenarij C/E 4: Širenje zaraze prema vrhu

Odnos kontrole između B i B₁ ne dovodi automatski do uključivanja B u grupu povezanih osoba s A jer financijske poteškoće koje trpi A vjerojatno neće dovesti do financijskih poteškoća za B. Ipak, kontrolirajući subjekt B treba biti uključen u grupu A ako B₁ čini toliko važan dio grupe B da je B gospodarski ovisan o B₁. U tom slučaju financijske poteškoće koje trpi A neće se širiti samo prema dnu, već i prema vrhu na B i dovesti B do poteškoća s plaćanjem (tj. svi subjekti sada čine jedan rizik).

Obveza grupiranja:

Procedure kontrole i upravljanja za identifikiranje povezanih osoba

Scenarij Mm 1: Ograničenja s obzirom na identifikiranje lanca zaraze

Dodatnom razradom prethodnog scenarija (C/E 4) izvještajna institucija ima izloženosti samo prema subjektu A i subjektu B₃. U tom slučaju uvažava se činjenica da možda neće biti moguće da izvještajna institucija postane svjesna lanca zaraze i grupa povezanih osoba možda se neće ispravno formirati.

